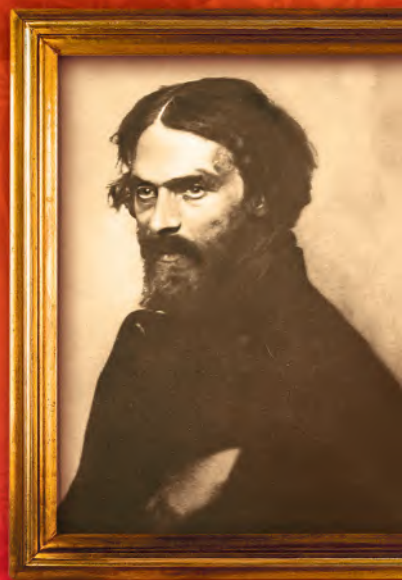

klasa 7-8

OPRACOWANIA LEKTUR

motywy

największy wybór **motywów**

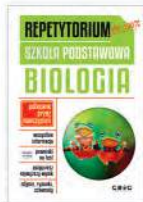
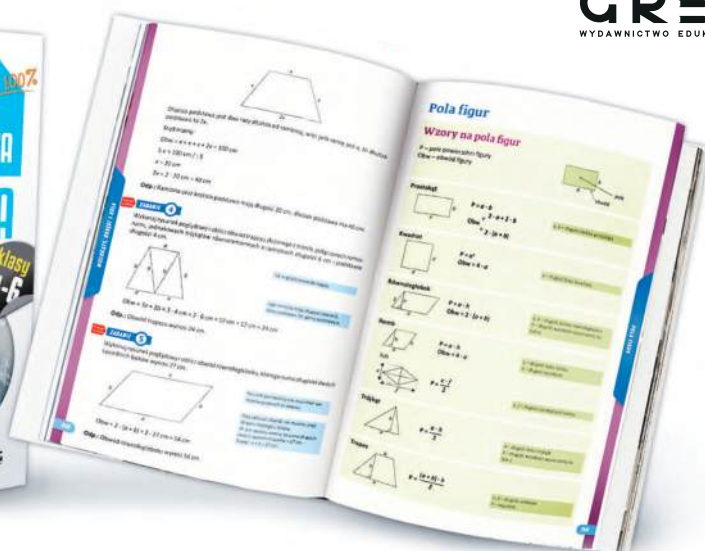
wszystkie lektury obowiązkowe

nawiązania, konteksty, **streszczenia**

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Poznaj **najlepsze** REPETYTORIA do szkoły podstawowej!

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Inni wydawcy zgadują, czego trzeba się nauczyć –
my wiemy,
o co zapytają nauczyciele!

zamów on-line: www.greg.pl

Książki zawierają pełen materiał z zakresu szkoły podstawowej. Są zgodne z podstawą programową. Gwarantują sukcesy na sprawdzianie i egzaminie. Są nieocenioną pomocą podczas nauki w domu!

klasa 7-8

OPRACOWANIA LEKTUR

motywy

Materiały dodatkowe dostępne
pod kodami QR lub na stronie
kompendium.greg.pl/polski-sp78

klasa 7-8

OPRACOWANIA LEKTUR

motywy

Autor:
Zespół Autorów i Redaktorów Wydawnictwa GREG®

Redaktor prowadzący:
Agnieszka Antosiewicz

Redakcja i korekta:
Katarzyna Curyło, Karolina Rymut-Kościelniak, Julia Żak

ISBN 978-83-8186-100-7

© Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

Wydanie I

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. 12 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Okładka:
Aleksandra Zimoch

Wykorzystano zdjęcia: domena publiczna

Layout i skład:
Pracownia Register

Ilustracje i zdjęcia:
Jr images, s. 1; Africa Studio, s. 5; Pixel-Shot, s 11; Croffle Studio,
s. 34; SeyooArt, s. 79; Diana Grytsku, s. 171 / Shutterstock.com
Pozostałe ilustracje: domena publiczna

klasa 7-8

OPRACOWANIA LEKTUR

motywy

Lista lektur w klasach VII–VIII
wymaganych na egzaminie ósmoklasisty 6

Wstęp 7

DOJRZEWANIE/ DORASTANIE • 13

Stefan Żeromski *Szyfowe prace* 14

Antoine de Saint-Exupéry *Mały Książę* 23

Melchior Wańkowicz *Wagary*
ze zbioru *Tędy i owędy* 30

Melchior Wańkowicz *Ziele na kraterze* 35

HISTORIA I DZIEJE • 40

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz* 41

Zofia Kossak *Bursztyn* 42

Henryk Sienkiewicz *Latarnik* 43

Henryk Sienkiewicz *Quo vadis* 44

LUDOWOŚĆ • 47

Adam Mickiewicz *Świtezianka* 48

Adam Mickiewicz *Dziady* cz. II 50

Adam Mickiewicz *Lilije* 51

LUDZKIE WADY • 54

Ignacy Krasicki *Żona modna* 55

Karol Dickens *Opowieść wigilijna* 57

Aleksander Fredro *Zemsta* 58

Sławomir Mrożek *Artysta* 61

MIŁOŚĆ • 64

Henryk Sienkiewicz *Quo vadis* 65

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz* 65

Aleksander Fredro *Zemsta* 66

Adam Mickiewicz *Świtezianka* 67

MORALNOŚĆ • 69

Adam Mickiewicz *Dziady* cz. II 70

Juliusz Słowacki *Balladyna* 72

Bolesław Prus *Zemsta* 73

PODRÓŻ/WĘDRÓWKA • 75

Henryk Sienkiewicz *Latarnik* 76

Antoine de Saint-Exupéry *Mały Książę* 79

POLSKIE SPOŁECZEŃSTWO • 82

Bolesław Prus *Placówka* 83

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz* 84

Aleksander Kamiński *Kamienie na szaniec* 86

PRZEMIANA BOHATERA • 93

Karol Dickens *Opowieść wigilijna* 94

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz* 97

PRZYRODA/NATURA • 101

Adam Mickiewicz <i>Stepy akernańskie</i>	102
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	105
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i>	105

ŚMIERĆ • 108

Jan Kochanowski <i>Treny</i>	109
Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i>	109
Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i>	110
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	113
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	117
Éric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i>	118

TRADYCJA • 120

Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i>	120
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	124

WIARA • 126

Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i>	126
Jan Kochanowski <i>Czego chcesz od nas, Panie...</i>	133
Jan Kochanowski <i>Treny</i>	134

WINA I KARA • 138

Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	138
Adam Mickiewicz <i>Dziady</i> cz. II	142

WŁADZA • 145

Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i>	146
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	146

WOJNA • 148

Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	149
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	155
Melchior Wańkowicz <i>Monte Cassino</i>	156
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i>	156
Spis lektur	170

Lista lektur w klasach VII–VIII wymaganych na egzaminie ósmoklasisty:

Jan Kochanowski

- » **wybór fraszek**
- » **wybór trenów (w tym treny VII, VIII)**

Adam Mickiewicz

- » **Reduta Orzona**
- » **Śmierć Pułkownika**
- » **Świtezianka**
- » **Dziady część II**
- » **Pan Tadeusz** (całość)

Juliusz Słowacki **Balladyna**

Aleksander Fredro **Zemsta**

Henryk Sienkiewicz

- » **Quo vadis**
- » **Latarnik**

Karol Dickens **Opowieść wigilijna**

Antoine de Saint-Exupéry **Mały Książę**

Aleksander Kamiński **Kamienie na szaniec**

WSTĘP

Przygotowując się do egzaminu ósmoklasisty (i napisania wypracowania, które się na nim pojawi) musisz powtórzyć obowiązkowe lektury. Oprócz znajomości treści, bohaterów i epoki literackiej, z której pochodzi dany tekst, potrzebna Ci będzie znajomość motywów. Choć może brzmieć to skomplikowanie, praca na motywach pozwoli Ci na utworzenie siatki skojarzeń – dzięki temu, mając podany jakiś motyw, z łatwością będziesz przywoływać inne teksty, w których również występuje. Przyda Ci się to również w perspektywie liceum – niestety, pisanie rozprawek nie kończy się w podstawówce. Czy to oznacza, że teraz każdą jedną lekturę musisz rozpracować pod kątem pojawiających się w niej motywów, by ułatwić sobie szkolne życie? Na szczęście nie musisz – zrobiliśmy to za Ciebie. Ale najpierw przypomnijmy sobie trochę teorii.

Czym jest motyw?

Motyw – najmniejsza dająca się wyodrębnić cząstka konstrukcyjna świata przedstawionego w utworze. Może to być zdarzenie, przedmiot, sytuacja lub postać. Wyróżnia się **motywy statyczne** (w opisach, w tle wydarzeń) oraz **motywy dynamiczne** (rozwijające zdarzenia w czasie, zmieniające, przekształcające je).

Każdy motyw ma charakter mniej lub bardziej konwencjonalny, odwołuje się do innych dzieł znaczących w tradycji literackiej (motyw lotu, motyw ruin, motyw domu, motyw milczenia itp.). Dzięki tej powtarzalności można grupować utwory literackie według kryterium powtarzających się w nich motywów – np. utwory z motywem dziecka, utwory z motywem wody itp.

W niektórych gatunkach literackich lub okresach literackich ważną rolę odgrywają tzw. **motywy wędrowne (obiegowe)**, np. motyw sielskiej wsi, motyw złej siostry, motyw nieszczęśliwej miłości itp. Bardzo często są to motywy dawne, wywodzące się nawet ze starożytności lub o trudnym do określenia źródle, związane z kulturą ludową. Ich cechą charakterystyczną jest powracanie w różnych epokach i duża nośność znaczeniowa związana z szerokimi możliwościami reinterpretacji.

Czym są symbol i alegoria?

Oprócz znajomości pojęcia motywu, do interpretacji tekstów będzie Ci przydatna wiedza o tym, czym są symbol i alegoria i jak je od siebie odróżnić.

Pojęcie	Cel zastosowania	Przykłady
<p>Alegoria – motyw lub znak (postać, zwierzę, rzecz, wydarzenie), który prócz dosłownego znaczenia ma jeszcze znaczenie ukryte, domyślne, ale określone i jednoznaczne. Pozwala przybliżyć pewne pojęcia, skonkretyzować cechy. Alegoria jest stała, jednoznaczna, łatwo zrozumiała dla odbiorcy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pomaga wyrazić sens utworu • wypukła przekaz moralizatorski lub dydaktyczny • w bajkach dydaktycznych występuje jako element kompozycyjny 	<p>sowa – to alegoria mądrości</p> <p>lis – to alegoria chciwości, przebiegłości</p> <p>Guślarz w II cz. <i>Dziadów</i> – alegoria mądrości ludowej, wiedzy, przewodnika między światami</p>
<p>Symbol – motyw, zbiór motywów, znak (postać, rzecz, wydarzenie), który oprócz znaczenia dosłownego posiada znaczenie dodatkowe, ukryte, często niejasne. Symbol jest wieloznaczny, można go odbierać i interpretować wielorako.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dodaje utworowi wieloznaczności, pozwala interpretować go na wiele sposobów • wprowadza nastrój tajemniczości 	<p>Róża w <i>Małym Księciu</i> to symbol piękna, miłości, kobiecości, uczucia.</p> <p>Korona Popiela w <i>Balladynie</i> to symbol dobrej, prawowitej, rozważnej władzy, dbania o poddanych.</p>

Jak widzisz, symbole i alegorie mogą być również motywami. Nie oznacza to jednak, że znaczą to samo. Bez obaw – nie utrudni Ci to dokonania interpretacji, a nawet może pomóc.

Przyjrzyjmy się na przykład *Małemu Księciu*. Jednym z najważniejszych **motywów** obecnych w książce jest **motyw podróży**. Mały Książę wyrusza w podróż, bo jest samotny i zawiódł się na Różę, wędrując chce odkryć nowe planety i poznać nowe osoby. Podczas swojej podróży **dojrzewa** (to kolejny ważny motyw) – uświadamia sobie, że kocha Różę, a ich relacja wymaga wspólnej troski i pracy, uczy się czym jest **przyjaźń, miłość i odpowiedzialność**. Umożliwiają mu to postaci spotkane po drodze, które są **postaciami symbolicznymi**. Na jednej z planet Książę spotyka Bankiera, który nieustannie liczy gwiazdy, jest przekonany, że je posiada i obsesyjnie powiększa swoje bogactwo, nie umie jednak powiedzieć po co mu jest potrzebne. Bankier to **symbol chciwości** i uleganiu władzy pieniądza. Dzięki niemu Mały Książę uczy się, że ludzie pragną mieć coraz więcej i więcej dla samej świadomości posiadania – nawet jeśli posiadane przedmioty im się nie przydadają. Lis

MOTYW

DOJRZEWANIE/DORASTANIE

Dojrzewanie czy też dorastanie to trudny **czas wychodzenia z dzieciństwa** – zazwyczaj beztroskiego – w stronę dorosłości. To proces odkryć i przemian, w którym młody człowiek uczy się podejmować **pierwsze ważne decyzje życiowe**, zaczyna rozumieć, czym jest odpowiedzialność, co jest dobre, a co złe. Bierze na siebie nowe obowiązki i powoli zdobywa samodzielność i niezależność, weryfikuje swoją dotychczasową wiedzę o życiu – pozbywa się dziecięcej naiwności, doświadcza pierwszych rozczarowań i porażek. Na tym etapie życia kształtuje się **tożsamość, charakter, osobowość i indywidualność**, co ma wpływ na przyszłość i wybór drogi życiowej. Młoda osoba dojrzewa fizycznie, psychicznie, emocjonalnie i społecznie. Próbuje zrozumieć siebie i otaczający świat i odpowiedzieć sobie na pytanie: **kim jestem i co jest dla mnie w życiu najważniejsze?** To także czas, w którym zawiązują się przyjaźnie i pojawia się pierwsza miłość.

Motyw dojrzewania bardzo często pojawia się w kanonie lektur szkolnych. Poznawanie losów różnych bohaterów dorastających w różnych epokach i w różnych warunkach pomaga zrozumieć, że doświadczenie **poszukiwania** własnej drogi w życiu, budowania własnej hierarchii wartości, czyli rozeznawania, co jest dla mnie najważniejsze w życiu, jest **wspólne wszystkim ludziom**. Zazwyczaj proces ten przebiega **stopniowo i powoli**, a niekiedy **gwałtownie i bardzo dramatycznie**, gdy młodego człowieka dotyka **tragedia osobista** (np. w utworze *Oskar i pani Róża* Érica-Emmanuela Schmitta bohaterem jest umierający na białaczkę, dojrzały ponad swój wiek dziesięcioletni chłopiec) lub **w czasach wojny** (o czym opowiadają np. wiersze Krzysztofa Kamila Baczyńskiego *Z głową na karabinie*, *Elegia o... [chłopcu polskim]* czy powieść dokumentalna *Kamienie na szaniec* Aleksandra Kamińskiego). Motyw dojrzewania stanowi ważny element edukacyjny i wychowawczy, często wykorzystywany w wypracowaniach i dyskusjach w szkole. Bohaterowie literaccy zmagają się z wieloma trudnościami i podejmują różne wyzwania, często mierząc się też z niezrozumieniem rodziny czy otoczenia. Zazwyczaj udaje im się przejść przez ten etap życia zwycięsko i **osiągnąć dojrzałość**, inni dojrzewają przez całe życie, jeszcze inni tak naprawdę nie dojrzewają nigdy.

Motyw dorastania i dojrzewania w różnych lekturach

Dojrzewanie w czasach walki z polskością

- » *Szyzyfowe prace* Stefana Żeromskiego

Dojrzewanie jako poznawanie siebie i świata

- » *Mały księżę* Antoine'a de Saint-Exupéry'ego

Dojrzewanie z perspektywy człowieka dorosłego

- » *Wagary* ze zbioru *Tędy i owędy* Melchiora Wańkowicza

Dojrzewanie z perspektywy rodziców

- » *Ziele na kraterze* Melchiora Wańkowicza

MOTYW

DOJRZEWANIE W CZASACH WALKI Z POLSKOŚCIĄ

► *Szyzyfowe prace* Stefana Żeromskiego

W *Szyzyfowych pracach* wątek dojrzewania wysuwa się na pierwszy plan i obejmuje właściwie **całe pokolenie młodych Polaków** wchodzących w dorosłość w czasach represji po klęsce powstania styczniowego, **wychowywanych wśród obcych ludzi (Rosjan lub zrusyfikowanych nauczycieli), w oderwaniu od najbliższych, poddanych procesowi wynaradawiania** przez zakazywanie i ośmieszanie wszystkiego, co polskie i katolickie. Główny bohater to Marcin Borowicz, którego poznajemy jako młodego, niedojrzałego chłopca, oderwanego od rodziców, następnie łatwowieznego gimnazjalistę i wreszcie młodego mężczyznę, świadomego tego, kim jest, i zdolnego do samodzielnego myślenia.

Marcin Borowicz rozstał się z rodzicami jako ośmioletni chłopiec, **niedojrzały emocjonalnie i bardzo związany z matką**. Rozstanie to przeżył boleśnie. Rodzice, chcąc zahartować i usamodzielnic syna, nie odwiedzali go przez dwa miesiące, co wzmogło u chłopca **uczucie tęsknoty i samotności**. Po ukończeniu szkoły początkowej Marcinek został wysłany do gimnazjum w Klerykowie. Właśnie wtedy zmarła jego matka. Chłopak nie od razu zdał sobie sprawę z tego, co się stało. Był jeszcze zbyt niedojrzały, aby zrozumieć stratę, która go dotknęła. Na pogrzebie dziecinnie zmuszał się do płaczu. Dopiero niepowodzenia w szkole uświadomiły mu, że teraz jest zupełnie sam i nikt nie dzieli z nim trosk. Czuł smutek i przygnębienie.

Prawdopodobnie to właśnie spowodowało, że **autorytetami dla chłopca stali się nauczyciele**, całkowicie podporządkowani rosyjskiemu inspektorowi.

Młody Borowicz jest uczniem przeciętnym, łobuzuje razem z kolegami, uczy się od nich drobnych uczniowskich oszustw, powoli zdobywa pewność siebie i próbuje znaleźć swoje miejsce w szkolnej społeczności. Podczas wakacji w rodzinnych Gawronkach woli włóczyć się po polach i lesie niż pomagać ojcu w gospodarstwie. Strzelec Noga, towarzysz polowań, opowiedział mu historię o powstańcu, który został zasiekany na śmierć nahajkami (skórzanymi biczami). Na chłopcu ta patriotyczna i wzruszająca opowieść nie zrobiła wówczas żadnego wrażenia. Po powrocie do szkoły **rusyfikacja nasila się**. Marcin pod wpływem Zabielskiego zostaje członkiem koła rusofilskiego. Imponują mu względy inspektora, czuje się ważny, jest wyróżniany przez nauczycieli, co zaspakaja jego potrzebę akceptacji. Staje się uległy wobec Rosjanina i **daje się zmanipulować. W okresie dorastania wyraźnie brakuje mu męskiego wzorca**. Jednak z powodu zażyłości z Zabielskim nie jest szczególnie lubiany przez kolegów. Jego klasowy wizerunek ociepliło jednak wstawiennictwo za Andrzejem Radkiem, kiedy ten był zagrożony wydaleniem ze szkoły za bójkę, do której sprowokowały go szyderstwa kolegów.

Pierwsze wątpliwości co do słuszności swojego postępowania zaczynają pojawiać się **po lekcji historii**, kiedy uczeń o przydomku „Figa” **sprzeciwia się ośmieszaniu przez rosyjskiego nauczyciela historii Polski i szkalowaniu Kościoła katolickiego**. Wpłynęło na to wymowne spojrzenie, którym obdarzył go skazany za swą odwagę na chłostę „Figa”. Zaczyna czuć się zagubiony i zdezorientowany w rzeczywistości historyczno-politycznej. **Przełom w dojrzewaniu** poczucia narodowej tożsamości przynosi **pamiętna lekcja polskiego**, podczas której nowy kolega **Bernard Zygier** (wydalany za nieprawomyślność z kolejnych warszawskich szkół) **wyrecytował zakazany wiersz – Redutę Ordona**. Marcin – którego dotychczas pochłaniały studia nad literaturą rosyjską – początkowo słuchał niechętnie, czuł wewnętrzną złość i sprzeciw, a potem zdał sobie sprawę z tego, czym jest śmierć za wolność ojczyzny (skojarzył to zapewne z obrazem zasiekanego nahajkami przez kozaków polskiego powstańca). To sprawia, że zaczyna **czuć się Polakiem**. Coraz częściej wraz z kolegami bierze udział w organizowanych przez Zygiera spotkaniach „na górze” (na poddaszu) u rodziców kolegi Gontali, dzięki którym poznaje literaturę narodową. Kształtuje się jego **system wartości moralnych** oraz światopogląd – staje się **młodym mężczyzną świadomym swojej przynależności narodowej**.

Częścią dorastania Marcina Borowicza jest także jego **wielkie, niespełnione uczucie do Anny Stogowskiej „Biryty”**, które przeżył pod koniec gimnazjum. Swoją pierwszą miłość spotkał w parku, gdzie oboje uczyli się do matury. Nie miał odwagi odezwać się do dziewczyny. Wielbił ją z daleka, a swoją miłość do niej wyznawał spojrzeniem. Doznawał jednocześnie radości, bólu i tęsknoty, ponieważ ona odwzajemniła uczucia w swoim spojrzeniu. Niestety miłość ta nie została spełniona – Anna musiała wraz z ojcem wyjechać do Rosji (była patriotką – o czym świadczy fragment wiersza wpisanego przez nią do pamiętnika koleżanki – i zapewne nie

Rusyfikacja – działania rządu rosyjskiego na terenach zaboru rosyjskiego mające na celu wpojenie języka, religii i kultury rosyjskiej, wynarodowienie ludności polskiej.

Bohater dynamiczny – postać, która podczas trwania fabuły utworu zmienia swoją postawę. Czytelnik jest świadkiem tej przemiany.

chciała wyjeżdżać z Polski). Kiedy Marcin dowiaduje się o tym po powrocie z wakacji, bardzo cierpi.

Marcin Borowicz jest **bohaterem dynamicznym**, dorastającym „na oczach” czytelnika, który może śledzić kształtowanie się jego charakteru i osobowości. Niektóre cechy charakteru Marcina zanikają (podatność na manipulację), inne się wzmacniają (zdolność do samodzielnego myślenia). Niezmienne pozostają jego inteligencja i wrażliwość na przyrodę oraz krzywdę innych.

W powieści Stefana Żeromskiego występują **też postacie już ukształtowane, dojrzałe ponad swój wiek, które mają wpływ na dojrzewanie innych, w tym Marcina**. Taką niezwykłą osobowością jest **Bernard Zygier**. Uczeń ten trafia do prowincjonalnego Klerykowa, ponieważ zaborcze władze oświatowe usuwają go z kolejnych stołecznych gimnazjów. To młody patriota, który zakłada – wzorem Mickiewicza – w Klerykowie kółko samokształceniowe (gdzie uczniowie czytają dzieła Mickiewicza, Słowackiego, Kochanowskiego, a także Szekspira, Balzaka, Hugo oraz Tomasa Buckle’a, mające ogromny wpływ na duchową, moralną i intelektualną formację młodych ludzi) i **potrafi wpłynąć na innych uczniów; ma silną osobowość, nie boi się zmanifestować, że jest Polakiem**. To on na nieobowiązkowej lekcji polskiego (na którą jednak mimo zmęczenia i znudzenia chodzą niektórzy klerykowscy uczniowie) mimo początkowego sprzeciwu nauczyciela recytuje zakazaną *Redutę Ordon* Adama Mickiewicza. Mimo młodego wieku jest człowiekiem dojrzałym emocjonalnie i światopoglądowo (politycznie). To właśnie dzięki takim postawom brutalna rusyfikacja okaże się w końcu „szyfową pracą”.

Dojrzałością ponad swój wiek wyróżnia się również **Andrzej Radek** – zdolny syn chłopca, który od życzliwego nauczyciela dzieci dworskich, który zauważył jego zdolności, dostał szansę zdobycia wykształcenia i z determinacją starał się ją wykorzystać. Radek nie miał wsparcia ani opieki od ubogich rodziców. Musiał radzić sobie sam. Był bardzo **samodzielny i wytrwały**, choć nie było mu łatwo – jak większość chłopców w jego wieku był żywy i ciekawy świata. Mimo młodego wieku rozumie, że wiedza i wykształcenie dadzą mu możliwość lepszego życia. Dlatego **uczy się pilnie i jednocześnie zarabia na swoje utrzymanie dając korepetycje**. Czasem głoduje. Cierpliwie znosi kpiny złośliwości ze strony kolegów, a nawet nauczycieli, z powodu swego ubóstwa i chłopskiego pochodzenia. Pocieszenie i pokrzepienie daje mu lektura zakazanych polskich książek, co jednocześnie ma wpływ na jego świadomość narodową. Jest skromny, cichy, ale uparty w dążeniu do celu. Ma silny charakter, jest zahartowany przez ciężkie warunki życia, oraz poczucie przynależności narodowej i społecznej. Jest również mądry, wrażliwy i taktowny – zauważa i rozumie cierpienie Marcina po niespodziewanym wyjeździe „Biruty” i stara się go wesprzeć przyjacielskim uściskiem dłoni, dając mu poznać swoją wdzięczność i przyjaźń. *Szyfowe prace* są więc także powieścią **o dojrzewaniu do przyjaźni**.

- » **Tytuł:** *Szyfowe prace*
- » **Autor:** Stefan Żeromski (1864–1925)
- » **Epoka:** pozytywizm
- » **Rodzaj i gatunek literacki:** epika, powieść obyczajowo-psychologiczna (o dojrzewaniu)
- » **Czas i miejsce akcji:** lata 70. XIX w., **retrospekcje** sięgają do powstania styczniowego (1863); zabór rosyjski – Kleryków (przypominający Kielce, rodzinne miasto autora), Owczary (pierwsza szkoła Marcina), Gawronki (posiadłość Borowiczów)

Retrospekcja to cofnięcie się w czasie w trakcie narracji w utworze epickim. O wcześniejszych wydarzeniach i przeżyciach opowiada narrator lub sami bohaterowie (np. przywołując wspomnienia).

Tytuł i tematyka

Tytuł utworu jest **odniesieniem do mitologii greckiej**. Syzyf, władca Koryntu i niegdyś ulubieniec bogów, ściągnąwszy na siebie gniew mieszkańców Olimpu swoim plotkarstwem, kręctwem i przebiegłością, został przez nich surowo ukarany: zesłany do Tartaru (najmroczniejszej części krainy umarłych), gdzie wtacza z wysiłkiem na stromą górę wielki głaz. Kiedy kamień ma już prawie dosięgnąć szczytu, nagle stacza się do podnóża góry. Męka Syzyfa ma się skończyć, gdy głaz stanie na szczycie. Ale, zgodnie z wyrokiem Zeusa, nie nastąpi to nigdy. Określenie **szyfowa praca** weszło do języka potocznego jako synonim ciężkiej, daremnej, niekończącej się pracy.

Zgodnie z najpopularniejszą interpretacją tytułu powieści Stefana Żeromskiego **szyfowymi pracami są wysiłki Rosjan próbujących rusyfikować polską młodzież i cały naród** – kiedy już się wydaje, że osiągnęli swój cel, w młodych Polakach budzi się miłość do historii i kultury swojego narodu. Istnieje też inna interpretacja: Syzyf to młodzież polska tkwiąca w beznadziejnym systemie oświaty rosyjskiej, gdzie wymagane jest pamięciowe opanowanie materiału i tępi się wszelkie przejawy samodzielnego myślenia. Brutalna polityka rusyfikacyjna odziera młodych ludzi z godności osobistej i narodowej. Jednak młodzież mimo wszystko dąży do zdobycia zakazanej wiedzy, aby odpowiedzieć sobie na pytanie „kim jestem”. To też jest szyfowa praca, podejmowana mimo beznadziejnej sytuacji, będąca moralnym zwycięstwem nad zaborcami, którzy są okrutni jak bogowie, skazujący Syzyfa na niekończący się nadludzki trud.

Głównymi wątkami utworu są **dojrzewanie głównego bohatera oraz rusyfikacja polskiej młodzieży**. Autor ukazuje drogę, jaką Marcin Borowicz przeszedł od czasu, kiedy opuścił rodzinne progi – od szkoły pana Wiechowskiego w Owczarach, przez pobyt na stacji w Klerykowie aż do matury. Pokolenie Marcina Borowicza dorastało **w atmosferze pogardy dla własnego kraju, narodu, historii i kultury**. Metody rusyfikacji miały prowadzić do wstydu z bycia Polakiem – czyli w rozumieniu rusyfikatorów i rusyfikowanych „kimś gorszym” niż Rosjanin – i w końcu wyrzeczenia się swojej narodowości. Jednak mimo tych pseudopedagogicznych wysiłków polska

młodzież prędej czy później zyskiwała świadomość swojej prawdziwej tożsamości. Walka młodych Polaków o prawo do intelektualnego rozwoju i zachowania odrębnej kultury, chociaż nierówna, okazała się skuteczna. Oddaje to scena, w której Bernard Zygier recytuje wiersz Mickiewicza *Reduta Ordon*. Ten tłumszony przez system rusyfikacji, przenoszony ze szkoły do szkoły młody chłopak, wobec którego nauczyciele stosują metodę zastraszania i izolacji, nie poddaje się mimo wszystko. Uduje mu się w ciągu krótkiej recytacji przekazać ważną prawdę: trzeba walczyć, by nie stracić poczucia wartości i honoru, bo ojczyzna to jedna z najważniejszych wartości. Ta recytacja jest oskarżeniem wobec Rosji i wyrażeniem miłości do zniewolonej Polski.

W utworze zostały także przedstawione **różne rodzaje miłości**, w tym m.in.: **matczyna miłość** pani Heleny Borowiczowej do syna – bezgraniczna, ofiarna, pełna czułości i troski; **pierwsza platoniczna miłość** Marcina do Anny Stogowskiej („Biruty”), która przyniosła mu jednocześnie radość i ból; **małżeńska miłość** matki „Biruty”, Rosjanki, do męża Polaka – pełna poświęcenia (w imię miłości pani Stogowska wyparła się swojej narodowości, religii i języka, płacąc za to tęsknotą za tym, co rosyjskie); wreszcie miłość do ojczyzny ujawniająca się w oporze przed wynarodowianiem – czytaniu po kryjomu polskiej literatury romantycznej, organizowaniu kół samokształcenia, przywiązaniu do ojczyzniego języka.

W powieści są uwzględnione także **wątki obyczajowe** (wątek radców Somonowicza i Grzebickiego, wątek „starej Przepiórzczy”). Żeromski drobniaczkowo opisał życie w prowincjonalnym miasteczku – mieszkańców, stosunki wśród nich panujące, wygląd budynków, ówczesną szkołę.

Powieść przedstawia trudny czas w dziejach narodu polskiego: przygnębienie po klęsce powstania styczniowego (1863), represje wobec Polaków, trudne warunki ekonomiczne, bezwzględna rusyfikację zmierzającą ku wynarodowieniu i podporządkowaniu Rosji wszelkich przejawów życia społecznego, a nawet prywatnego. Nie wolno mówić o zrywach narodowych, wielu ludzi jest zastraszanych. Jediną nadzieją dla polskich patriotów staje się literatura narodowa i odważna młodzież – taka jak Bernard Zygier, który na pogardzanej przez uczniów lekcji polskiego (celowo umieszczonej przez dyrekcję szkoły na samym końcu dnia) pokazał piękno i siłę literatury ojczystej na przykładzie *Reduty Ordon*. Marcin zdał sobie sprawę z wagi poświęcenia życia za ojczyznę. Od tego momentu losy Borowicza i wielu innych klerykowskich gimnazjalistów potoczą się inaczej. Młodzi po raz pierwszy usłyszeli o powstaniu listopadowym, o wojnie rosyjsko-polskiej. Z letargu obudził się też zastraszony polonista, prof. Sztetter, który słuchając recytacji Zygiera – zapłakał. Osamotniona młodzież, która nie mogła liczyć na swych nauczycieli, zaczęła się spotykać na „górcie u Gontali”, by czytać zakazaną literaturę: dzieła wielkich polskich poetów oraz *Historię cywilizacji w Anglii* Tomasza Buckle’a. Ta ostatnia książka poszerzała horyzonty myślowe chłopców, wzmagala ich głód wiedzy, pobudzała do samodzielnego myślenia i uświadamiając im, jaki ogrom wiedzy pozostaje poza ich zasięgiem. Samokształceniowe kółka były też formą ucieczki od szarzyzny

Miłość platoniczna to miłość wyidealizowana, niespełniona, wolna od zmysłowości i erotyki, uduchowiona.

życia szkolnego. Końcowa scena uścisku dłoni sugeruje, że Radek i Borowicz już dojrżeli do walki o swoją polskość.

Niektóre metody rusyfikacji	Metody walki z rusyfikacją
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nauka w szkole elementarnej, polegająca na opanowywaniu na pamięć rosyjskich słówek i liczeniu po rosyjsku ▪ nakłanianie Polaków, by w domu rozmawiano z dziećmi po rosyjsku, co pomoże im dostać się do szkoły ▪ nakaz inspektora dotyczący śpiewania w kościele po nabożeństwie hymnu po rosyjsku ▪ popieranie donosicielstwa na osoby mówiące po polsku ▪ zakaz chodzenia do teatru na polskie sztuki, zachęcanie do oglądania przedstawień rosyjskich ▪ faworyzowanie uczniów poddających się rusyfikacji, goszczenie ich przez inspektora Zabielskiego, który zyskuje sympatię pokazywaniem albumów i częstowaniem uczniów papierosami ▪ starania inspektora Zabielskiego, aby zniechęcić uczniów do polskiej kultury, przedstawianie Polski jako kraju, który popadł w niewolę na skutek własnych błędów ▪ fałszowanie historii Polski przez historyka Kostriułewa, ośmieszanie polskiego katolicyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczenie dzieci w domu polskich pieśni religijnych ▪ traktowanie języka rosyjskiego jako obcego ▪ nieugięta postawa księdza Wargulskiego, stanowczo sprzeciwiającego się śpiewaniu po rosyjsku w kościele ▪ mówienie przez uczniów po polsku w czasie przerw, rezygnacja z donoszenia na kogokolwiek mimo możliwych korzyści. ▪ niechęć chłopców do oglądania rosyjskich spektakli mimo zachęt ze strony szkolnych władz ▪ wrogość niektórych uczniów wobec grupy pozostającej pod wpływem inspektora Zabielskiego, niechęć do osób poddających polską młodzież rusyfikacji – obrzucenie błotem pana Majewskiego przez Borowicza ▪ postawa „Figi” Waleckiego, który sprzeciwił się przedstawianiu w złym świetle polskich zakonnic ▪ postawa Bernarda Zygiera, zapisującego swoje nazwisko w spolszczonej wersji, dumnego ze swej narodowości, doskonale znającego polską gramatykę i literaturę ▪ przechowywanie pamięci o polskich powstańcach – opowieść myśliwego Szymona Nogi

Główni bohaterowie

- » **Marcin Borowicz** – pochodzi z drobnej szlachty, która straciła znaczną część majątku (w konfiskacie po powstaniu styczniowym). Jest roslym jak na swój wiek, tęgim, muskularnym czarnoookim chłopcem, z miłą i rozumną twarzą, bardzo przywiązany do matki. Na początku nauki był nieco zamknięty w sobie. W trakcie trwania powieści kształtuje się jego charakter i osobowość.
- » **Andrzej Radek** – zdolny i uparty syn fornala z Pajęczyna Dolnego, którego guwerner dworskich dzieci, Antoni Paluszkiewicz (zwany „Kawką”), nauczył

czytać i pisać i posłał do szkoły początkowej. Potrafi docenić tę szansę i chce za wszelką cenę zdobyć dalsze wykształcenie.

- » **Bernard Zygier** – młody patriota, wydalony przez zaborcę rosyjskiego ze wszystkich gimnazjów w Warszawie za nielegalne czytanie literatury polskiej i poznanie prawdziwej historii Polski. Przybył do Klerykowa w połowie siódmej klasy i został poddany ścisłej kontroli pedagogów (*Mieszkał sam jeden u pana Kostriulewa i poza murami szkoły nie miał prawa stykać się z kolegami*). Jego patriotyczna postawa mocno wpływa na świadomość narodową innych uczniów.
- » **prof. Rudolf Leim** – wysoki, chudy, wiecznie kaszlący starzec. Jest sumienny i obowiązkowy, nigdy nie opuszcza lekcji i zawsze zjawia się punktualnie. Uczy łaciny i należy do grona starszych profesorów gimnazjum. Pochodzi z rodziny niemieckiej, ożenił się z Polką i w domu posługuje się językiem polskim. Respektuje jednak wszystkie zarządzenia władz rosyjskich i surowo karze swoich uczniów za używanie języka ojczystego na terenie szkoły.
- » **prof. Ilarion Stiepanycz Oziarskij** – nauczyciel języka rosyjskiego; tęgi, niezgrabny, niedbale ubrany, nie potrafi poradzić sobie z uczniami, którzy wiecznie stroją sobie z niego żarty. Jest wykształconym i odczytanym człowiekiem, który zupełnie nie nadaje się na nauczyciela, ponieważ nie umie przekazać swojej wiedzy.
- » **prof. Sztetter** – nauczyciel języka polskiego (jego przedmiot jest nadobowiązkowy), zależy mu na posadzie, ponieważ ma na utrzymaniu liczną rodzinę, przyjął bierną postawę wobec rusyfikacji, boi się władz szkoły. Prowadzone przez niego lekcje są nudne, choć należy do ludzi świątłych i wykształconych. Gdy Bernard Zygier odważnie recytuje na jego lekcji *Redutę Ordona*, jest wyraźnie wzruszony.
- » **prof. Nogacki** – nauczyciel arytmetyki, z pochodzenia Polak, z jednej strony nie rusyfikuje jawnie swoich uczniów, ale z drugiej prowadzi lekcje w taki sposób, żeby uczniowie myśleli po rosyjsku, jest surowy, drobiazgowy i konsekwentny. To służbista, nie ma duszy pedagoga.
- » **prof. Kostriulew** – nauczyciel historii, bezwzględny i bezduszny rusyfikador, ośmiesza historię Polski, niszczy dobre imię polskich bohaterów, podaje uczniom fałszywe informacje, szkalujące ich ojczyznę, przez co upokarza ich jako Polaków i katolików, aby wyrzekli się swojej narodowości i wiary.
- » **dyrektor Kriestobriadnikow i inspektor Zabielskij** – to rosyjscy urzędnicy, których metodą na pozyskanie przychylności uczniów jest podważanie autorytetu polskich nauczycieli. Są łagodni i przyjacielscy – zapraszają wybranych uczniów na rosyjskie sztuki do teatru, gdzie bywa „elita” Klerykowa. Niektórym młodym gimnazjalistom (w tym Borowiczowi) imponuje takie wyróżnienie.
- » **Tomasz Walecki, zwany „Figą”** – pochodzi z ortodoksyjnie katolickiej rodziny mieszczańskiej, prymus, odważny, nie waha się bronić swoich racji, nawet jeśli cena, którą może ponieść, jest wysoka. Broni swojej religii, gdy rosyjski nauczyciel historii stara się ją ośmieszyć.
- » **Pan Majewski** – nauczyciel klasy wstępnej, wysoki blondyn, tandetnie ubrany, usiłujący wydać się wytwornym i eleganckim. Jest Polakiem, który dla

kariery i korzyści materialnych wyrzekł się swojej narodowości. To typ zausznika, poplecznika, donosiciela, absolutnie lojalny wobec władz gimnazjum. Jest jedną z najbardziej antypatycznych postaci w powieści.

- » **Anna Stogowska, „Biruta”** – uczennica siódmej klasy gimnazjum żeńskiego, jest obiektem pierwszej, platonicznej miłości Marcina Borowicza. Jest córką Polaka, lekarza wojskowego, i Rosjanki. Została wychowywana w duchu polskości i czuje się Polką, o czym świadczy fragment wiersza wpisany do pamiętnika jednej z koleżanek. Jest zamknięta w sobie i inteligentna.
- » **Pani Borowiczowa** – osoba wrażliwa, niegdyś piękna, potem wyniszczona przez postępujące suchoty (gruźlicę), bardzo kocha swojego jedyne go syna. Umiera, kiedy Marcinek otrzymuje promocję do pierwszej klasy.
- » **Pan Borowicz** – były powstaniec, doświadczył represji (konfiskata części majątku), małomówny, zgorzkniały, unikający ludzi; po śmierci żony skupia się całkowicie na pracy, aby zapewnić synowi możliwość zdobycia wykształcenia.
- » **„Stara Przepiórzycza”** – Pani Przepiórkowska, właścicielka stacji, na której Marcinek mieszkał w czasie pierwszych lat nauki (otacza go troską i opieką).
- » **Ferdynand Wiechowski** – pierwszy nauczyciel małego Marcinka, prowincjonalny pedagog, który zmusza dzieci do myślenia po rosyjsku i próbuje wykorzenić z nich tradycję, w której zostały wychowane.

Plan wydarzeń

1. Nauka Marcina Borowicza w elementarnej szkole w Owczarach, pierwsze zetknięcie się z rusyfikacją.
2. Egzamin wstępny do gimnazjum w Klerykowie, korepetycje u profesora Majewskiego.
3. Mieszkanie u „starej Przepiórzycy”, pierwsze kroki w gimnazjum.
4. Śmierć ukochanej matki.
5. Utrata zapału do nauki, zbliżenie do Boga. Kłopoty Marcina z powodu sztubackiego wybryku (strzelanie z pistoletu).
6. Wakacje w Gawronkach, opowieści Szymona Nogi.
7. Nowe metody rusyfikacyjne pod dyktando Kriestobriadnikowa i inspektora Zabielskiego.
8. Bezwolne poddanie się Marcina naciskowi rusyfikatorów, przyjaźń z inspektorem Zabielskim.
9. Trudności Andrzeja Radka w gimnazjum, groźba wyrzucenia ze szkoły.
10. Pomoc Marcina Borowicza, nawiązanie przyjaźni.
11. Sprzeciw Tomasza Waleckiego „Figi” wobec ośmieszania religii katolickiej na lekcji historii.
12. Wstrząs psychiczny chłopców pod wpływem recytacji przez Bernarda Zygiera *Reduty Ordona* Adama Mickiewicza.

13. Konspiracyjne spotkania u Mariana Gontali w celu poznawania kultury i literatury polskiej.
14. Miłość Marcina Borowicza do Anny Stogowskiej, zwanej „Birutą”.
15. Ukończenie szkoły, wakacje w Gawronkach.
16. Powrót do Klerykowa, rozpacz Marcina z powodu wyjazdu ukochanej z rodziną w głąb Rosji.
17. Pomocna dłoń Andrzeja Radka.

Streszczenie

Ośmioletni Marcinek Borowicz rozpoczął naukę w szkole elementarnej we wsi Owczary, potem pani Borowiczowa przywiozła syna na egzaminy do gimnazjum klasycznego w Klerykowie. Zapłaciła za lekcje, których udzielał jeden z nauczycieli gimnazjalnych, dzięki czemu Marcin dostał się do szkoły. Przyjęto uczniów wyznania prawosławnego, synów ludzi zamożnych i uczniów pana Majewskiego. Inspektor szkoły oświadczył rodzicom dzieci nieprzyjętych, że należy rozmawiać z nimi po rosyjsku, gdyż tylko wtedy opanują ten język na tyle, by mogły podjąć naukę w rosyjskiej szkole. Borowicz zamieszkał na stacji „starej Przepiórzycy”. W szkole i na stacji czuł się źle i samotnie. Uczył się średnio, a gdy zmarła pani Borowiczowa, jego zapal do nauki jeszcze bardziej osłabł. Któregoś dnia, będąc na wagarach, Marcin był świadkiem rozmowy księdza prefekta z inspektorem szkolnym. Ksiądz oświadczył, że w kościele dzieci będą śpiewać hymn w swoim języku, i wyrzucił inspektora ze świątyni.

Marcin spędził wakacje w majątku rodziców, Gawronkach. Gospodarstwo podpadło, Marcina ogarnęła pasja myśliwska. Szymon Noga pokazał chłopcu krzyż, pod którym leżał powstaniec z 1863 r., zбиты nahajami (rodzaj pejcza) na śmierć. Marcina niewiele jednak obchodziła ta historia.

Po wakacjach wzmożono rusyfikację młodzieży. Gospodarze klas i nauczyciele mieli obowiązek sprawdzać wychowanków w dzień i w nocy. Pewnego dnia Marcin, zachęcony przez dyrektora, poszedł na rosyjską sztukę. Pan Majewski zaprowadził go wtedy do łoża dyrektorskiej i przedstawił gubernatorowi. Borowicz czuł dumę, stał się też częstym gościem inspektora Zabielskiego.

Andrzej Radek był synem ubogiego **fornala**, dzięki Antoniemu Paluszkiewiczowi, zwanemu „Kawką”, nauczył się czytać i poszedł do Progimnazjum Pyrzogłowskiego. Po śmierci wychowawcy musiał sam się utrzymywać z korepetycji. Naukę kontynuował w Klerykowie. Koledzy dokuczali mu, kąpiąc z jego biednego ubrania czy wiejskiej mowy. Któregoś dnia Andrzej pobił za to jednego z kolegów, Tymkiewicza. Dyrektor postanowił usunąć Radka ze szkoły, ale Borowicz wstawił się za nim i dzięki znajomości z inspektorem darowano chłopcu karę.

Do klasy siódmej doszedł Bernard Sieger. Został wydalony z gimnazjum w Warszawie za „nieprawomyślność”. Na lekcji języka polskiego okazało się, że Zygier (powiedział, aby tak zapisano jego nazwisko) doskonale zna polską literaturę.

Fornal – dawniej robotnik na folwarku – w wielkim gospodarstwie, wykorzystującym przymusową pracę chłopów, zajmujący się głównie końmi i wykonujący nimi prace na roli.

Poproszony przez nauczyciela, zaczął deklamować *Redutę Ordon* Mickiewicza. Słuchano go z zapartym tchem. Marcin był wstrząśnięty. Przypomniał sobie opowieść Nogi o zamordowaniu powstańca. Spod przymkniętych powiek polonisty profesora Sztettera spływały łzy.

„Na górce”, czyli na strychu mieszkania rodziców Gontali, czytano poezję emigracyjną, poznawano historię Polski i dzieła literatury światowej. Pewnego dnia Borowicz, idąc tam, zobaczył profesora Majewskiego. Chcąc ratować siebie i kolegów, wyciągnął kładkę, po której szedł nauczyciel, i obrzucił profesora błotem.

Wiosną Marcin spotkał w parku Annę Stogowską, zwaną „Birutą”, w której się zakochał. Nosił przy sobie kartkę z wpisem dziewczyny, wyrwaną z albumu swojej koleżanki. Nigdy z „Birutą” nie rozmawiał, ale w ich spojrzeniach można było wyczytać wzajemne uczucie. Już po maturze Marcin spędził wakacje w Gawronkach. Pewnego dnia pojechał do Klerykowa w nadziei spotkania z „Birutą”. Dowiedział się, iż wraz z rodziną wyjechała w *głęboką Rosję*. Chłopiec był rozpaczoany. Andrzej Radek pomógł Marcinowi w chwili rozpaczy i załamania – tak jak on wspierał go przed laty.

Zeskanuj kod
i przeczytaj
streszczenie
szczegółowe

MOTYW

DOJRZEWANIA JAKO POZNAWANIE SIEBIE I ŚWIATA

► **Mały Książkę Antoine'a de Saint-Exupéry'ego**

W piękny, baśniowy i symboliczny sposób o dojrzewaniu mówi opowieść filozoficzna *Mały Książkę*, Antoine'a de Saint-Exupéry'ego. Tytułowy bohater opuszcza swoją asteroidę B-612, na której zostaje ukochana róża, i udaje się w podróż po świecie. **Chce poznać innych, zrozumieć świat, odkryć sens życia i nauczyć się kochać swoją różę.** Udaje mu się to dzięki rozmowom z innymi postaciami, które spotyka podczas swojej międzyplanetarnej podróży. Powoli zaczyna poznawać motywy zachowania innych i rozumieć, co w życiu jest najważniejsze – czyli **dojrzewa**.

Na początku książki *Mały Książkę* jest skoncentrowany przede wszystkim na sobie. Nie rozumie róży, która chciała być nieustannie adorowana i doceniana. Nie zdaje sobie sprawy z potrzeby zaangażowania w relację, rozwijania i pielęgnowania swoich uczuć. Odwiedzając kolejne planety, dowiaduje się, że żyjące na nich osoby są **pochłonięte swoimi obsesjami i tkwią w swoich schematach**, a w gruncie rzeczy **są samotne i nieszczęśliwe**. *Mały Książkę* dostrzega prawdę, że wady takie jak: **próżność, żądza władzy i bogactwa czy nałogi nigdy nie przynoszą szczęścia** i przeszkadzają widzieć piękno świata.

Najwięcej *Mały Książkę* nauczył się od lisa, który uświadomił mu, że **autentyczne więzi i uczucia wymagają cierpliwości, zaufania, czasu, a czasem milczenia**. Zwierzę wyjaśniło mu, że ludzie nie posiadają przyjaciół, ponieważ nie ma sklepów

Motyw dorastania w innych lekturach

**Pozłaczana rybka
Barbary
Kosmowskiej**

Czternastoletnia Alicja, główna bohaterka, przechodzi przyspieszony proces psychicznego dojrzewania na skutek trudnych okoliczności życiowych: rozvodu rodziców, swojego osamotnienia i niezrozumienia ze strony dorosłych, a przede wszystkim śmiertelnej choroby przyrodniego młodszego brata. Te doświadczenia sprawiają, że staje się odpowiedzialna, empatyczna i odważna.

**Wielki Rybak
Lloyda C.
Douglassa**

Duchowe dojrzewanie św. Piotra najpierw do przyjęcia wiary w Chrystusa, następnie do bycia Jego uczniem (mimo rozterek, wątpliwości, lęków i słabości) i wreszcie do wielkiej misji „rybaka ludzi” i apostoła.

Maciej Aleksy Dawidowski na bieżni, przed 1943

Jan Zamojski jako Pan Tadeusz, fotografia Walerego Rzewuskiego, lata 70. XIX w.

Kompania „Maciek” batalionu „Zośka” po przejściu kanałami do Śródmieścia, na ulicę Warecką, dnia 2.IX.1944. Zofia Dąbrowska „Zośka” zginie 3 dni później na Czerniakowie.

Św. Piotr Apostoł, Peter Paul Rubens, 1610–1612

Marcin Borowicz z Matką, ilustracja Wojtka Świerdzewskiego, Wydawnictwo GREG

Maly Książę, ilustracja Katarzyny Biedroń, Wydawnictwo GREG

SPIS LEKTUR

- » *Artysta* Sławomir Mrożek – str. **61**,
- » *Balladyna* Juliusz Słowacki – str. 52, 72, 99, **138**, 146
- » *Bursztyny* Zofia Kossak – str. 42, 92, 125
- » *Czego chcesz od nas, Panie...* Jan Kochanowski – str. 133
- » *Dywizjon 303* Arkady Fiedler – str. 118, **149**
- » *Dziady* cz. II Adam Mickiewicz – str. 50, **70**, 142
- » *Fraszki* Jan Kochanowski – str. 63, 68, 74, 106
- » *Jesienna miłość* Nicholas Sparks – str. 68, 119, 137
- » *Kamienie na szaniec* Aleksander Kamiński – str. 37, 45, **86**, 117, 155
- » *Latarnik* Henryk Sienkiewicz – str. 43, **76**
- » *Lilije* Adam Mickiewicz – str. 51
- » *Mały Księżę* Antoine de Saint-Exupéry – str. **23**, 63, 79
- » *Monte Cassino* Melchior Wańkowicz – str. 156
- » *Morderstwo w Orient Expressie* Agatha Christie – str. 74, 144
- » *Opowieść wigilijna* Karol Dickens – str. 57, **94**, 144
- » *Oskar i pani Róża* Éric-Emmanuel Schmitt – str. 118, 137
- » *Pamiętnik z powstania warszawskiego* Miron Białoszewski – str. **156**
- » *Pan Tadeusz* Adam Mickiewicz – str. 37, 41, 65, 84, 97, 105, **120**
- » *Placówka* Bolesław Prus – str. 83
- » *Połączana rybka* Barbara Kosmowska – str. 38, 109
- » *Quo vadis* Henryk Sienkiewicz – str. 44, 63, 65, 99, 125, **126**, 146
- » *Reduta Ordon* Adam Mickiewicz – str. **113**
- » *Sąd Ozyrysa* Henryk Sienkiewicz – str. 147
- » *Stary człowiek i morze* Ernest Hemingway – str. 80, 106

EGZAMIN *na 100%* ÓSMOKLASISTY REPETYTORIUM

GREG
WYDAWNICTWO

EGZAMIN *na 100%* ÓSMOKLASISTY ARKUSZE

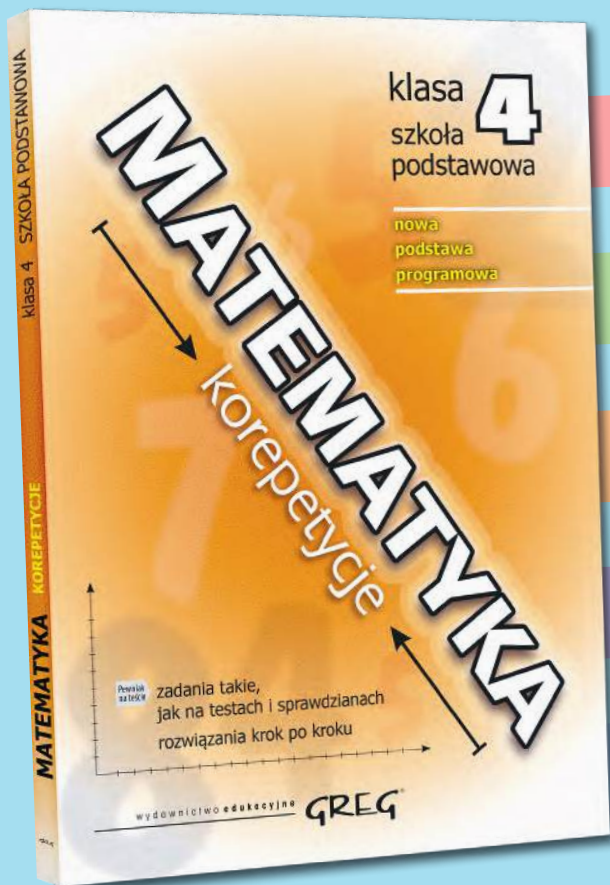
Kompletny zestaw na egzamin ósmoklasisty!

Szybko i pewnie do celu!

**Znamy pytania na test
i mamy na nie odpowiedzi!**

Zastąpią kosztowne korepetycje!

MATERIAŁ Z ZAKRESU CAŁEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

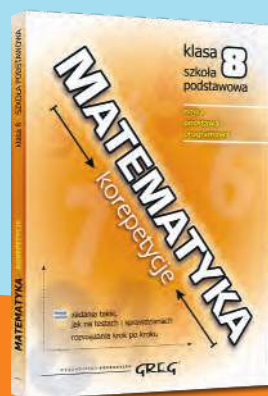
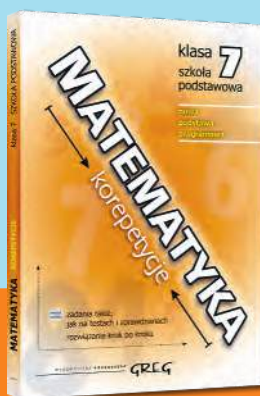
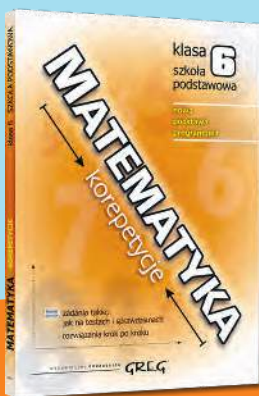
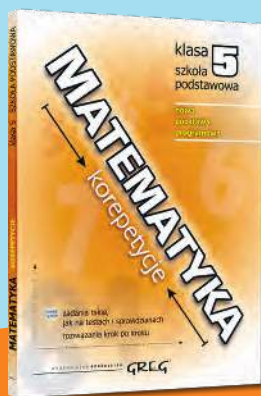
ZGODNE Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ

DOKŁADNIE WYTŁUMACZONA TEORIA Z PRZYKŁADAMI

ZADANIA Z ROZWIĄZANAMI KROK PO KROKU

ZADANIA TAKIE, JAK NA TESTACH

pewniak na teście

Szukaj w najlepszych księgarniach i na www.greg.pl

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Opracowania lektur – motywy do klasy 7 i 8 to najnowsza propozycja dla uczniów najwyższych klas szkoły podstawowej, przed którymi pierwszy najważniejszy egzamin – egzamin ósmoklasisty.

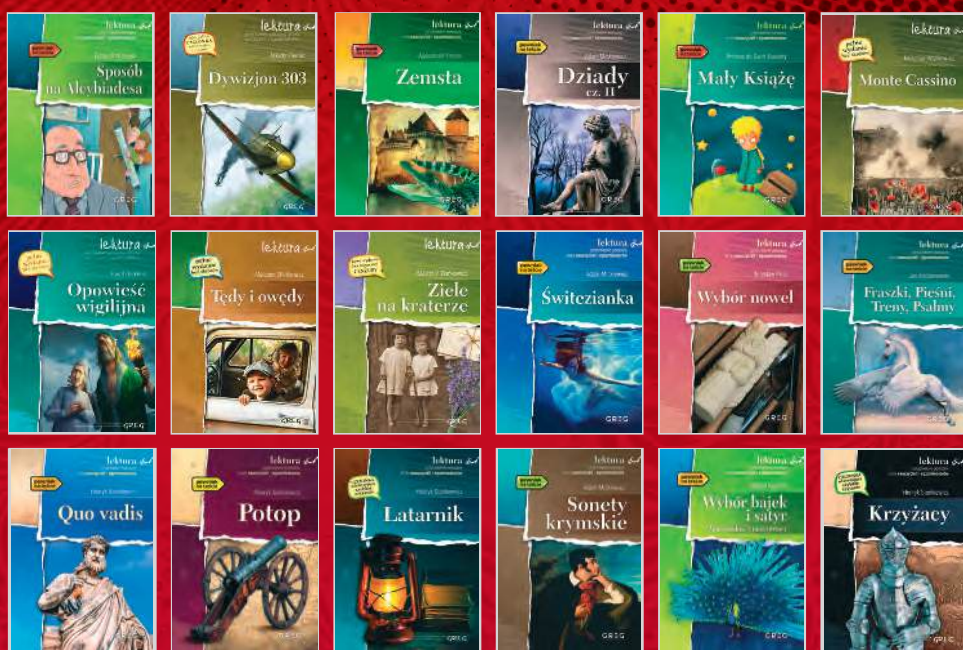
Książka przedstawia **najważniejsze motywy i konteksty** występujące w lekturach obowiązkowych. Znajomość głównych motywów tematycznych jest kluczowa zarówno na lekcjach, jak i na egzaminie – pozwoli sprawnie napisać wypracowanie, poradzić sobie z pytaniami o problematykę lektur czy charakterystykę bohaterów.

Są tutaj takie motywy, jak: **dorastanie, miłość, ludowość, wędrówka, wiara, tradycja, władza** i wiele innych. W książce znajdują się również krótkie **opracowania lektur wymaganych na egzaminie**, zawierające streszczenia, czas i miejsce akcji, wyjaśnienie tytułu, tematu utworu, opis bohaterów i problematykę. Książka świetnie sprawdzi się przed sprawdzianem, jak i podczas powtórek do egzaminu!

Pewniak
na teście

lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

ISBN 978-83-8186-100-7

9 788381 861007

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl